

OPINIE JURIDICĂ

la proiectul de lege pentru modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova
nr.174/2018 (număr unic 191/2025)

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PUBLICATĂ PE CRJM.ORG

Nr./Data:	Nr. 29/25 din 17 iunie 2025
Destinatari:	Secretariatul Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media Elena COTOROBAI, e-mail: liliana.cotorobai@parlament.md
Prezentată de:	Centrul de Resurse Juridice din Moldova (www.crjm.org), persoane de contact: Ilie CHIRTOACĂ, Președinte CRJM, e-mail: ilie.chirtoaca@crjm.org Carolina BAGRIN, Directoare de program, e-mail: carolina.bagrin@crjm.org

Această opinie juridică este prezentată Ministerului Justiției de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) în contextul consultărilor publice a proiectului de Lege pentru modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr.174/2018 (număr unic 191/2025).

Proiectul este o inițiativă legislativă a unui grup de deputați, care propune modificarea mai multor articole ale Codului serviciilor media audiovizuale, în baza propunerilor prezentate de organizațiile neguvernamentale de profil în cadrul Forumului Media din decembrie 2024. Amendamentele urmăresc alinierea legislației naționale la Directiva UE privind serviciile audiovizuale (2018), ajustarea mecanismului de numire a membrilor autorității de reglementare și a managementului furnizorului public național de servicii media la standardele Consiliului Europei și la normele prevăzute în legislația UE. Totodată, proiectul propune soluționarea unor lacune identificate în cadrul procesului de evaluare de tip screening, în raport cu noul Regulament european privind libertatea mass-mediei.

Pentru a îmbunătăți versiunea actuală a proiectului, CRJM propune următoarele recomandări limitate exclusiv la reglementarea discursului de ură pe întreg textul proiectului:

- Utilizarea noțiunii de „discurs de ură” și uniformizarea terminologiei pe tot parcursul proiectului, pentru a evita confuziile generate de utilizarea mai multor denumiri pentru același concept.
- Extinderea și armonizarea listei criteriilor protejate, astfel încât acestea să fie incluse într-o listă deschisă și să fie uniform aplicate pe tot parcursul proiectului.
- Extinderea regimului sancționator pentru încălcarea normelor privind discursul de ură, astfel încât acesta să se aplice tuturor actorilor implicați, inclusiv furnizorilor de platforme de partajare a materialelor video.

Recomandările punctuale și argumentarea propunerilor sunt indicate în tabelul de mai jos. Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.

Cu deosebit respect,

Ilie Chirtoacă
Președinte

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Nr.	Textul existent în proiectul de lege	Modificări propuse de CRJM (formulările în legătură cu care se propune eliminarea au fost tăiate cu o linie, iar textul care se propune a fi adăugat este subliniat)	Argumente/Comentarii
	Art. I pct. 3 discurs care incită la ură - tipurile de exprimare care incită, promovează, răspândesc sau justifică violența, ura sau discriminarea împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane sau care le denigrează pe acestea din cauza caracteristicilor personale sau a statutului lor real sau atribuit, cum ar fi rasa, culoarea, limba, religia, naționalitatea, originea națională sau etnică, vârsta, dizabilitatea, sexul, identitatea de gen și orientarea sexuală.	Art. I pct. 3 <u>discurs de ură - tipurile de exprimare care instigă, promovează, răspândesc sau justifică violența, ura sau discriminarea împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane sau care le denigrează, insultă sau stigmatizează din cauza caracteristicilor personale sau a statutului lor real sau atribuit, cum ar fi rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu.</u>	Termenul utilizat ca noțiuni nu corespunde conținutului acesteia. Denumirea „discurs care incită la ură” reduce fenomenul la simpla incitare/îndemn, deși definiția enumeră și acțiuni care depășesc, precum promovare, răspândire, justificare a violenței etc. Astfel propunem utilizarea termenului de discurs de ură. Mai mult, acest termen apare deja în proiect la art. 75 în proiect, iar utilizarea concomitentă a două denumiri ar genera confuzie. Propunem, de asemenea, utilizarea uniformă a sintagmei „instigare” atât în noțiune, cât și pe întreg textul proiectului, în locul alternării cu sintagma „incitare”. Din lecturarea proiectului se observă că ambele sintagme sunt utilizate, ceea ce ar putea crea impresia că legiuitorul le tratează ca fiind concepte juridic distincte, ceea ce ar fi eronat. Pentru a respecta principiul securității juridice și a evita interpretările divergente, este important ca terminologia să fie unitară. De aceea, recomandăm utilizarea sintagmei „instigare”, care este uzuală în contextul normativ național aferent acestui domeniu, reglementat atât prin Legea nr.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

		121/2012, cât și prin Codul contravențional (art. 70'). Totodată, noțiunea în redacția actuală instituie o listă exhaustivă a criteriilor protejate care individualizează o persoană sau un grup de persoane, limitându-se doar la “rasa, culoarea, limba, religia, naționalitatea, originea națională sau etnică, vârsta, dizabilitatea, sexul, identitatea de gen și orientarea sexuală” acestora. În această privință, atragem atenția că art. 1 alin. (1) al Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității prevede o listă deschisă a criteriilor protejate de discriminare, dată fiind prezența sintagmei „sau orice alt criteriu”. Mai mult, se observă o abordare neuniformă în privința întinderii criteriilor protejate în contextul utilizării noțiunii respective. Astfel, observăm că, potrivit art. 11 alin. (2) lit. b) în redacția pct. 10 al proiectului de lege, sunt interzise în serviciile media audiovizuale și în serviciile de platformă de partajare a materialelor video conținuturile care incită la ură (...) se utilizează o listă de caracteristici protejate mai extinsă și deschisă. Lipsa de coerență se atestă în textul propus la pct. 14 al proiectului, art. 17 alin. (3) lit. a) în partea ce ține de lista caracteristicilor protejate. Astfel, se propune utilizarea unei singure liste cu caracter deschis.
Pct. 10 La art.11 alin. (2) lit. b)	Art. 11 alin.(2) lit. b) Incită la ură sau violență sau care răspândesc mesaje care pot fi calificate drept	Propunerea urmărește simplificarea reglementării și asigurarea uniformizării. Odată ce noțiunea de

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Incită la ură sau violență sau care răspândesc mesaje care pot fi calificate drept discriminare, intoleranță, ură sau violență pe bază de rasă, culoarea pielii, origine națională sau etnică, sex, gen, orientare sexuală, identitate de gen, apartenență la un grup marginalizat, limbă, naționalitate, ordine socială, educație, religie sau convingeri religioase, convingeri politice, alte convingeri, dizabilitate, vârstă, situație familială sau maritală, stare materială, stare de sănătate, trăsături personale, statut social sau orice alte criterii.	discriminare, intoleranță, ură sau violență pe bază de rasă, culoarea pielii, origine națională sau etnică, sex, gen, orientare sexuală, identitate de gen, apartenență la un grup marginalizat, limbă, naționalitate, ordine socială, educație, religie sau convingeri religioase, convingeri politice, alte convingeri, dizabilitate, vârstă, situație familială sau maritală, stare materială, stare de sănătate, trăsături personale, statut social sau orice alte criterii <u>utilizează discursul de ură.</u>	„discurs de ură” este definită în mod exhaustiv la începutul actului normativ, nu mai este necesară reluarea sau redefinirea sa în alte articole sau alineate ale proiectului de lege.
Pct. 14 Art. 17 alin. (3) În spațiul audiovizual național este interzisă difuzarea programelor audiovizuale care: a) conțin incitări la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane ori a unui membru al unui grup, bazate pe oricare motiv precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală, sau orice discriminare pe motiv de cetățenie;	Art. 17 alin. (3) În spațiul audiovizual național este interzisă difuzarea programelor audiovizuale care: a) conțin incitări la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane ori a unui membru al unui grup, bazate pe oricare motiv precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală, sau orice discriminare pe motiv de cetățenie; <u>conțin discurs de ură;</u>	Mentținerea unor reglementări paralele care descriu aceeași noțiune, dar cu formulări sau criterii parțial diferite, generează riscuri semnificative de interpretări divergente și complică aplicarea normei. Această abordare contravine principiilor tehnicii legislative, potrivit cărora o noțiune trebuie definită o singură dată în actul normativ și utilizată ulterior în mod consecvent prin trimitere la articolul în care este reglementată.
Pct. 40 Art. 61¹ alin.(1) lit. b) publicul larg de programele, de materialele video generate de utilizatori și de comunicările comerciale audiovizuale care conțin incitări la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane ori a unui membru al unui grup, bazate pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică	Art. 61¹ alin.(1) lit. b) publicul larg de programele, de materialele video generate de utilizatori și de comunicările comerciale audiovizuale care conțin incitări la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane ori a unui membru al unui grup, bazate pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau	

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, dizabilitatea, vârsta sau orientarea sexuală.	convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, dizabilitatea, vârsta sau orientarea sexuală. <u>conțin discurs de ură.</u>	
Pct. 49	Art. 84 alin. (9) Se sancționează cu amenda de la 50 000 de lei la 100 000 de lei furnizorii de servicii media și distribuitorii de servicii media care au încălcat prevederile art. 11 alin.(2) și/sau ale art. 17. Pentru încălcarea repetată a prevederilor respective, amenda constituie de la 100 000 de lei la 200 000 de lei.	Art. 84 alin. (9) Se sancționează cu amenda de la 50 000 de lei la 100 000 de lei furnizorii de servicii media, și distribuitorii de servicii media <u>și furnizorilor de servicii de platformă de partajare a materialelor video</u> care au încălcat prevederile art. 11 alin.(2) și/sau ale art. 17. Pentru încălcarea repetată a prevederilor respective, amenda constituie de la 100 000 de lei la 200 000 de lei.	Potrivit art. 61 ¹ alin.(1) lit. b) furnizorii de platforme de partajare a materialelor video aflați în jurisdicția Republicii Moldova au obligația de a lua măsuri corespunzătoare pentru a proteja publicul larg de programele, materialele video generate de utilizatori și de comunicările comerciale audiovizuale care conțin discurs de ură, cadrul sancționator nu pare să le impună responsabilități echivalente cu cele aplicabile furnizorilor de servicii media și distribuitorilor de servicii media. Întrucât responsabilitatea prevenirii și combaterii discursului de ură este prevăzută în mod expres pentru toți acești actori, este eficient ca și regimul sancționator să le fie aplicat în mod similar. Altfel, există riscul ca furnizorii de platforme să fie tratați cu mai multă indulgență, ceea ce ar putea crea lacune în aplicarea legii și ar diminua impactul măsurilor de protecție a publicului. Pentru a asigura coerența normativă, eficiența mecanismului de reglementare și un cadru sancționator echitabil, este necesar ca și furnizorii de platforme de partajare a materialelor video să poată fi trași la răspundere.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva